

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ ІНСТИТУТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор АДІ ДВНЗ «ДонНТУ»
М. М. Чальцев
.2013

Кафедра «Суспільні науки»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 8.06010105 «АВТОМОБІЛЬНІ
ДОРОГИ І АЕРОДРОМИ», 8.04010601 «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»)**

20/10-2013-01

«РЕКОМЕНДОВАНО»
Навчально-методична комісія
факультету
«Автомобільні дороги»
Протокол № 7 від 20.03.2013 р.

«РЕКОМЕНДОВАНО»
Кафедра «Суспільні науки»
Протокол № 12 від 2.03.2013 р.

УДК 371 (071)

Методичні вказівки до організації самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка вищої школи» (для студентів спеціальностей 8.06010105 «Автомобільні дороги і аеродроми», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища») [Електронний ресурс] / укладачі: О. В. Ковальова, К. С. Глушко. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 MB RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – Назва з титул. екрану.

У методичних вказівках наведено: плани семінарських занять, навчальну та наукову літературу, теми для доповідей, індивідуальні творчі завдання, підсумкові контрольні питання з курсу (модульний контроль). У другій частині наводиться посібник із педагогічної практики з вимогами до оформлення звітної документації.

Укладачі:

Ковальова О. В., к.і.н.
Глушко К. С., к.е.н.

Відповідальний за випуск:

Чубучна О. В., к.е.н., доц.

Рецензент:

Лук'яненко В. П., к.і.н, доц.

©Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут, 2013

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Змістовні модулі лекційних занять	6
2 Плани семінарських занять.....	8
Тема 1 Витоки, основні етапи становлення вищої школи Європи та України.....	8
Тема 2 Дидактика вищої школи. Технологія та основні принципи навчання в сучасній вищій школі.....	8
Тема 3 Традиційні форми та методи організації навчання у вищій школі..	9
Тема 4 Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів (СРС).....	9
Тема 5 Інноваційні технології та методи навчання.....	10
Тема 6 Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи.....	10
Тема 7 Особистість викладача вищого навчального закладу.....	11
Тема 8 Взаємовідносини і педагогічне спілкування.....	11
3 Вказівки до педагогічної практики для студентів-магістрів.....	12
4 Вимоги щодо оформлення звітної документації з педагогічної практики студентів.....	13
Перелік запитань до модульної контрольної роботи.....	16
Список рекомендованих літературних джерел.....	18
Додаток А Звіт про проходження педагогічної практики.....	20

ВСТУП

Методичні вказівки призначені для студентів спеціальностей 8.06010105 «Автомобільні дороги і аеродроми», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища». Розроблені згідно з вимогами навчального плану: складаються з семінарських занять, переліку завдань для самостійного вивчення курсу «Педагогіка вищої школи».

В умовах розбудови України як незалежної держави, глобалізації суспільного розвитку – особливо гостро відчувається потреба у фахівцях з якісною вищою освітою. Педагогіка вищої школи, одним із провідних завдань якої є формування особистості науковця, викладача вищого навчального закладу, постає відносно молодою галуззю наукових знань. Орієнтація національної освітньої системи на європейські стандарти, проблеми демократизації й гуманізації навчально-виховного процесу актуалізують проблеми педагогіки вищої школи.

Одним із найголовніших завдань навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», ми вважаємо формування у студентів позитивної професійної мотивації, інтересу до науково-педагогічної діяльності, до людини як найвищої суспільної цінності.

Сучасні психолого-педагогічні уявлення про ефективний процес навчання у вищій школі вимагають організації цього процесу, насамперед, як активного й самостійного вивчення кожним студентом даного навчального матеріалу.

Тому викладання варто розглядати як допомогу кожному студенту в організації й раціональному й ефективному здійсненні активної, самостійної, свідомої та результативної пізнавальної діяльності.

Проведення семінарських занять дозволяє вирішувати такі дидактичні цілі:

- оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів, їх теоретичну підготовку з практичною;
- розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань; для цього використовуються індивідуальні творчі завдання до кожного семінару.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизація, систематизація знань, що засвоєні під час лекційних занять та в процесі самостійної підготовки до семінару);
- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів);
- виховну (виховання відповідальності, працездатності, культури

спілкування та мислення);

– контролюючу (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

Нововведенням для вищої школи непедагогічного профілю постає науково-педагогічна практика студентів магістратури.

За навчальним планом на п'ятому курсі в десятому семестрі передбачена навчальна педагогічна практика. Дана форма практичної підготовки спрямована на вивчення педагогічних і організаційно-методичних засад навчального виховного процесу.

Протягом педагогічної практики студенти-практиканти самостійно проводять окремі види занять з учнями, знайомляться з роботою викладача зі спеціальності, беруть участь у навчально-виховній та методичній роботі викладачів. Таким чином закріплюються теоретичні знання, що набуті при вивченні курсу «Педагогіка вищої школи».

По завершенню практики студенти надають звіт про проходження педагогічної практики.

У додатку наведено орієнтовний зміст та методичні рекомендації щодо написання звіту.

1 ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Витоки, основні етапи становлення й перспективи розвитку вищої школи Європи та України

Витоки, основні етапи становлення вищої школи. Перші школи та університети. Зародження та розвиток вищої школи в Україні. Вища інженерно-технічна освіта. Структура вищої освіти в Україні. Нові тенденції в управлінні вищою освітою. Вища освіта України та Болонський процес. Особливості університетської освіти. Нові тенденції в управлінні вищою освітою. Тенденції професіоналізації освіти і урізноманітнення вищої школи. Університети як центри розвитку вищої освіти й науки в Україні (завдання та зміст діяльності університетів, підготовка кадрів в університетах, сучасні стратегічні тенденції розвитку вищої освіти). Порівняльний аналіз системи вищої освіти України та розвинених країн світу.

Модуль 2. Дидактика вищої школи. Технологія та методи навчання в сучасній вищій школі

Дидактика вищої школи. Основні принципи навчання. Педагогічний процес у вищому навчальному закладі. Питання дидактики в працях класиків педагогіки. Мета, зміст та організація навчального процесу у вищій школі. Основні компоненти педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Процес навчання та його психологічні основи. Мотивація навчальної діяльності студентів. Функції навчання. Особливість самоосвіти як виду навчання. Особливості діяльності викладача та студента в процесі навчання. Традиційні форми та методи організації навчання у вищій школі. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз. Лекція – провідна форма організації навчання (технологія й техніка підготовки й проведення). Семінарські та практичні заняття, методика їх підготовки і проведення. Методи стимулювання й мотивації. Вибір методів навчання. Інноваційні технології та методи навчання в системі вищої педагогічної освіти. Кредитно-модульна й модульно-рейтингова технології навчання як педагогічні інновації. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Групова робота студентів. Групові тренінги. Метод синектики. Дидактичні ігри. Метод кейсів, вирішення практичних проблем. Методи «Коло ідей», «Акваріум». Вибір дидактичних методів.

Модуль 3. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи

Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи. Професійні та особистісні якості викладача (емоційний, особистісний і професійно-педагогічний компоненти). Педагогічна техніка викладача. Позанавчальна виховна діяльність студентів. Принципи виховання студентів. Педагогічна культура викладача ВНЗ. Комунікативна культура педагога. Комунікативні педагогічні уміння. Лекторська майстерність викладача. Мистецтво володіння студентською аудиторією. Педагогічний імідж. Механізми формування особистого іміджу. Особливості педагогічного спілкування. Ефективність впливу викладача. Адаптація першокурсників до навчання у ВНЗ. Техніка спілкування та впливу. Урахування типологічних особливостей студентів у навчально-виховному процесі. Типологізація студентів та її урахування в навчальному виховному процесі. Діалектика взаємодії, творчий викладач – творчий студент.

2 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1 Витоки, основні етапи становлення вищої школи Європи та України

План

1. Перші школи та університети в Європі і Україні.
2. Вища інженерно-технічна освіта в Європі і Україні.
3. Університети як центри розвитку вищої освіти і науки.

Теми для доповідей

1. Сучасні принципи побудови вищої освіти Великобританії, Німеччини, Франції та США.
2. Структура вищої освіти в Україні.

Індивідуальні творчі завдання

1. Підготуйте есе «Якби міністром освіти був я...».
2. Сформулюйте своє відношення до проблеми змісту вищої освіти.

Тема 2 Дидактика вищої школи. Технологія та основні принципи навчання в сучасній вищій школі

План

1. Дидактика вищої школи.
2. Основні принципи навчання вищої школи.
3. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у ВНЗ.

Теми для доповідей

1. Видатний педагог Європи – Я. А. Коменський та його «Велика дидактика».
2. Як Ви розумієте вислів видатного педагога К. Ушинського «Лише система дає нам повну владу над нашими знаннями. Голова, наповнена уривчастими, безладними знаннями, схожа на комору, в якій усе в безладі та де сам господар нічого не знайде».

Індивідуальні творчі завдання

1. Підготуйте есе на тему «Сучасний університет очима студента».
2. Прокоментуйте вислів видатного педагога Я. А. Коменського: «Зневага до виховання є загибеллю людей, родин, держав і світу». Висловіть розгорнуту думку про роль виховання в житті суспільства.

Тема 3 Традиційні форми та методи організації навчання у вищій школі

План

1. Лекція у вищій школі, типи лекцій. Технологія , техніка підготовки й проведення лекції.
2. Семінарське заняття, методика його підготовки та проведення.
3. Практичні заняття.

Теми для доповідей

1. Психолого-педагогічні та методичні вимоги до академічної лекції.
2. Педагогічний контроль у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення.

Індивідуальні творчі завдання

1. Доберіть історичні приклади, цікаві вислови, проблемні ситуації, які можна використати в процесі лекції та семінарських занять за вашим фахом.
2. Підготуйте проблемну лекцію та виступіть з нею.

Тема 4 Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів (СРС)

План

1. Види самостійної роботи студентів.
2. Позааудиторна самостійна робота.
3. Умови, що забезпечують успішне виконання СРС.

Теми для доповідей

1. Охарактеризуйте можливості й особливості використання комп'ютерів при організації СРС.
2. Дайте психолого-педагогічну характеристику «Портфолію», як методу самостійної роботи.

Індивідуальні творчі завдання

1. Прокоментуйте вислів А. Ейнштейна «Нічому не можна навчити, можна тільки навчитись». Висловіть розгорнуту думку з цього приводу.
2. Складіть методичні рекомендації до вивчення однієї з тем навчальної дисципліни.

Тема 5 Інноваційні технології та методи навчання

План

1. Інтерактивні методи навчання
2. Дидактичні ігри. Метод кейсів.
3. Групові тренінги. Метод «мозкова атака» (брейнстормінг).

Теми для доповідей

1. Кредитно-модульна й модульно-рейтингова технології навчання.
2. Дистанційне навчання як інноваційна технологія.

Індивідуальні творчі завдання

1. Підготуйте план-конспект семінарського заняття з використанням інтерактивних методів навчання.
2. Підготуйте сценарій «мозкового штурму» в групі за вашим фахом.

Тема 6 Психолого-педагогічні вимоги до викладача вищої школи

План

1. Професійні та особистісні якості викладача.
2. Механізми формування позитивного іміджу викладача вищої школи.
3. Професійні деформації в педагогічній діяльності.

Теми для доповідей

1. Професійний стрес та професійне вигорання в педагогічній діяльності.
2. Конфлікти в педагогічній діяльності.

Індивідуальні творчі завдання

1. Створіть чи опишіть портрет викладача вищого навчального закладу, який відповідає сучасним психолого-педагогічним вимогам.
2. Прокоментуйте вислів Д. І. Менделєєва: «Знання без виховання – меч у руках божевільного». Висловіть розгорнуту думку з цього приводу.

Тема 7 Особистість викладача вищого навчального закладу

План

1. Педагогічна культура викладача ВНЗ.
2. Комунікативна культура викладача.
3. Лекторська майстерність викладача.

Теми для доповідей

1. Педагогічний такт як прояв педагогічної культури викладача.
2. Авторитет викладача: цілі й засоби досягнення.

Індивідуальні творчі завдання

1. Зробіть аналітичний огляд психолого-педагогічної літератури та порівняйте різні визначення понять «імідж», «самопрезентація», «самореклама».
2. Доведіть, що педагогічна діяльність викладача має творчий характер.

Тема 8 Взаємовідносини й педагогічне спілкування

План

1. Стиль спілкування, який приваблює (відштовхує).
2. Соціально-психологічні особливості студентського віку.
3. Психолого-педагогічні фактори, які впливають на взаємовідносини викладача й студентів.

Теми для доповідей

1. Урахування темпераменту та акцентуацій характеру студента в педагогічній діяльності.
2. Конфліктні ситуації та вихід із них: приклади із практики.

Індивідуальні творчі завдання

1. Визначте візуально та за тестом студентів інтровертів, екстравертів, амбівертів. Продумайте ефективні засоби організації роботи з ними.
2. Прокоментуйте вислів великого філософа Платона: «Освічена, але погано вихована людина страшніше від будь-якого звіра».

3 ВКАЗІВКИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРІВ

За навчальним планом на п'ятому курсі в десятому семестрі передбачена навчальна педагогічна практика. Дана форма практичної підготовки спрямована на вивчення педагогічних і організаційно-методичних засад навчального виховного процесу.

Цілі та завдання практики

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами педагогічної діяльності. Протягом педагогічної практики студенти-практиканти самостійно проводять окремі види занять з учнями, знайомляться з роботою викладача зі спеціальності, беруть участь у навчально-виховній та методичній роботі викладачів. Таким чином, закріплюються теоретичні знання, що були набуті при вивченні курсу «Педагогіка вищої школи».

Найважливішим завданням практики є:

1. Поглиблення зв'язку теоретичних знань із реальним педагогічним процесом.
2. Формування у майбутніх викладачів педагогічних умінь і навичок практичної діяльності в навчально-виховних закладах.
3. Оволодіння сучасними методами й формами педагогічної діяльності, новими прогресивними технологіями навчання.

Обов'язки студентів-практикантів

1. Вивчення методики й техніки проведення уроку, інших форм організації навчання (лекційні й семінарські заняття, лабораторні й практичні роботи), шляхом відвідування й аналізу відвіданих занять інших викладачів.
2. З метою опанування вміннями аналізувати уроки, вести методичні дослідження, практиканти повинні відвідати не менше 2 занять у студентів-практикантів.
3. По завершенню практики студенти протягом 3-х днів мають подати всю звітну документацію.

4 ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

По завершенню практики керівнику практики подаються такі документи:

1. Індивідуальний план.
2. Педагогічний щоденник.
3. Звіт про проходження педагогічної практики.
4. План-конспект лекційного або семінарського заняття.
5. Професійно-педагогічна характеристика практиканта.

Індивідуальний план складається студентом-практикантом протягом перших трьох днів практики. В індивідуальному плані має бути спланована діяльність практиканта на весь термін проходження практики: розробка й підготовка занять та виховних заходів. Відвідування занять викладачів-предметників, обговорення з викладачем-предметником підготовки до уроку. Відвідування уроків у закріпленій групі, виготовлення дидактичних матеріалів та ін. Плануючи проведення уроків у закріплених групах слід указувати тему запланованого уроку. Протягом першого тижня індивідуальний план завіряється викладачем-наставником. Студент повинен обов'язково мати при собі індивідуальний план під час практики. По завершенню терміну практики індивідуальний план подається разом з іншою звітною документацією керівнику практики.

Педагогічний щоденник є важливим документом вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду. У щоденнику має бути відображена вся навчальна, виховна та методична робота студента, яка проводилася протягом педагогічної практики. У щоденнику занотовуються аналізи відвіданих уроків викладачів та студентів-практикантів, самоаналіз, характер висловлених зауважень, інформація про підготовку й обговорення плану конспекту з викладачем, відомості про виховну роботу.

Особливе місце мають займати власні враження й міркування щодо явищ, які спостерігав студент-практикант, аналіз навчально-педагогічних проблем і шляхів їх розв'язання, роздуми щодо власних успіхів і невдач у ході практичної діяльності в якості викладача.

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати й узагальнювати проведену під час практики навчальну, позакласну й методичну роботу. Звіт оформлюється на аркушах форматом А4 у друкованому (машинописному комп'ютерному варіанті) або рукописному вигляді. Обсяг повинен становити не менше 5 стандартних друкованих

сторінок (кегель – 14, інтервал – 1,5). Титульна сторінка оформлюється за зразком (див. додаток А). Звіт складається з чотирьох частин:

- навчальна робота;
- виховна робота;
- методична робота;
- висновки.

1. Навчальна робота. У цьому розділі звіту необхідно зазначити, скільки занять студент відвідав у викладачів-предметників, що корисного взято з цих відвідувань, яким ефективним прийомом взаємодії із студентами навчився, чого слід уникати в роботі педагога. Необхідно зазначити кількість проведених уроків, в яких групах вони проводилися, який позитивний досвід був накопичений, що не вдалося вирішити й чому, над чим необхідно працювати в подальшому. Також, у цій частині звіту необхідно відобразити свою участь у обговоренні занять студентів-практикантів.

Завершуватися ця частина звіту має узагальненнями стосовно методів і форм роботи на уроці, висновками про ефективність різних форм взаємодії студентів і викладачів.

2. Методична робота. У цій частині звіту слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення методичної роботи у вузі. Необхідно проаналізувати методики підготовки й проведення занять, їхню специфіку, аргументувати методичні прийоми, форми навчально-виховної роботи, що використовувалися студентом під час проходження практики.

У кінці даної частини необхідно зробити висновок про те, яким має бути сучасний урок, чому слід навчати, на що викладач повинен перш за все звертати увагу учнів, якою має бути методика підготовки й проведення сучасного заняття.

3. Виховна робота. У цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в позаурочний час: тематику бесід, доповідей, диспутів та ін. Необхідно навести сценарій залікового виховного заходу, провести ґрунтовний аналіз задуму, виховного впливу, ефективності й значущості розробленого заходу. Студент має проаналізувати свою діяльність в організації відвідування театру, музею, змагань, олімпіади. Слід не лише описати проведені заходи, а й зробити ґрунтовний аналіз їхньої ролі, ефективності, значення для подальшого життя студентів. Слід дати оцінку проведених робіт, спробувати визначити вдалі знахідки й прорахунки у виховній роботі, намітити шляхи самовдосконалення, зробити

ВИСНОВКИ.

4. Висновки. У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала практика для педагогічної підготовки майбутнього викладача, які позитивні й негативні сторони спостерігалися в організації практики, зробити висновки про власні здобутки (знання, уміння та навички) під час виконання завдань практики.

Карта-характеристика професійної готовності студента-магістра є стандартним бланком, що містить усі необхідні вимоги до заповнення. Усі граfi характеристики підлягають заповненню. У характеристиці зазначається кількість проведених залікових уроків, виставляються за них оцінки. Викладач-наставник дає характеристику студенту-практиканту, виставляє загальну оцінку за навчальну, методичну та виховну роботу на практиці й виставляє загальну оцінку. Завіряє відомість-характеристику викладач-наставник та керівник педпрактики (див. додаток А).

Перелік запитань до модульної контрольної роботи

1. Предмет, завдання педагогіки і психології вищої освіти.
2. Система освіти в Україні. Тенденції, перспективи розвитку.
3. Реформування вищої школи в Україні.
4. Охарактеризувати основні етапи розвитку перших університетів в Україні
5. К. Д. Ушинський про навчання та виховання.
6. Проблема цілей, методів виховання у роботах Г. Ващенко, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського.
7. Проблема розвитку особистості у психології та педагогіці.
8. Психологічні методи вивчення особистості та їх використання у педагогічній діяльності.
9. Психологічні особливості процесу навчання.
10. Увага, її структура. Проблема виховання уваги у процесі навчання.
11. Пам'ять, її види, індивідуальні відмінності в процесі навчання.
12. Формування творчого мислення в процесі навчання.
13. Здібності. Шляхи розвитку загальних та професійних здібностей.
14. Інтелект, його діагностика. Розвиток творчої особистості.
15. Психологічні особливості студентської навчальної групи.
16. Еволюція та значення основних дидактичних понять.
17. Навчання як процес розвитку особистості та його розвиток у дидактиці.
18. Нормативні документи, що відображають зміст навчання. Навчальні плани, програми, підручники.
19. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.
20. Види, форми навчання у вузі.
21. Поняття про методи навчання. Проблема класифікації методів навчання та їх вибору.
22. Модульне навчання, практика його використання.
23. Проблемне, активне навчання, їх порівняльний аналіз.
24. Охарактеризувати особливості кредитно-модульної технології навчання.
25. Інтерактивні технології навчання у вузі.
26. Основні форми організації навчання.
27. Лекція як найважливіша форма навчання у вузі.
28. Методика підготовки та проведення семінарських занять.
29. Методика підготовки та проведення практичних занять.
30. Дидактичні ігри, методика їх розробки та використання у навчальному процесі.
31. Case-study та методика їх використання.
32. Дидактичні засоби навчання.
33. Організація індивідуальної, самостійної роботи студентів.
34. Контроль у системі навчальної роботи вузу. Методика проведення іспитів і заліків.

35. Рейтингова система оцінки успішності навчання студентів.
36. Методика розробки та використання тестів у навчальному процесі вузу.
37. Виховання як процес формування та розвитку особистості. Зміст, методи та форми виховної роботи у вищому навчальному закладі.
38. Проаналізувати сутність понять: «педагогіка», «дидактика вищої школи».
39. Дати характеристику основних типів ВНЗ в Україні.
40. Охарактеризувати елементи навчально-виховного процесу у ВНЗ.
41. Дати характеристику основним напрямам діяльності викладачів вищого навчального закладу.
42. Охарактеризувати основні компоненти педагогічної майстерності.
43. Дати характеристику педагогічної культури викладача ВНЗ.
44. Охарактеризувати студентство як соціальну групу, розкрити її специфіку.
45. Розкрити сутність поняття «соціальна адаптація». Визначити головні умови соціальної адаптації студентів у освітньому закладі.
46. Охарактеризувати психологічні особливості юнацького віку (увага, мислення, пам'ять).
47. Дати визначення поняття «індивідуальний підхід у навчанні». Якими методами можна забезпечити індивідуалізацію навчання у ВНЗ.
48. Обґрунтувати процес виховання як соціально-особистісне явище.
49. Розкрити зміст виховної діяльності у вищому навчальному закладі.
50. Показати роль і значення діяльності куратора академічної групи.
51. Охарактеризувати особливості організації науково-дослідної роботи студента-магістра.
52. Дати характеристику особливостям очної, заочної та дистанційної форм навчання.
53. Охарактеризувати інтерактивні методи навчання (брейнсторминг, дидактичні ігри, мозковий штурм та ін.).
54. Здійснити порівняльний аналіз інноваційних та традиційних технологій навчання.
55. Пояснити, що означає «ліцензування» і «акредитація» у ВНЗ.
56. Розкрити сутність принципів дидактики вищої школи.
57. Пояснити, чому в педагогічній діяльності можливі стреси та «професійне вигорання». Як їх запобігти.
58. Дати визначення термінам: «авторитет педагога» і «педагогічна тактовність».
59. Опишіть портрет викладача вищого навчального закладу, який відповідає сучасним психолого-педагогічним вимогам.
60. Опишіть своє відношення до вислову Я. А. Каменського: «Зневага до виховання є загибеллю людей, родин, держав і всього світу».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів, магістратури / Л. В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
2. Бартенєва І. О. Педагогіка вищої школи / І. О. Бартенєва, І. М. Богданова. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Бойко А. М. 22 видатних українських педагоги: підручник / А. М. Бойко // М-во освіти і науки України. – К.: Професіонал, 2004. – 576 с.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник [за модул.-рейтинг. системою навчання для студентів магістратури] / С. С. Вітвицька // М-во освіти і науки України. Житомир. Держ. ун-т. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
5. Вища освіта в Україні: [навчальний посібник] / за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
6. Вищі навчальні заклади України: [у 24] / за заг. ред. І. О. Вакарчука // М-во освіти і науки України. – К., 2008.
7. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: [навчальний посібник] / О. І. Гура // М-во освіти і науки України. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 224 с.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
9. Курмянд З. Н. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / З. Н. Курмянд. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В. Л. Ортинський // Мн-во освіти і науки України. Львів. держ. ун-т внутр. справ. – К.: ЦУЛ, 2009. – 471 с.
11. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: [підручник] / [упоряд.: Д. В. Шторов]. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
12. Плонова Р. С. Педагогіка вищої школи: [учебное пособие для аспирантов вузов] / Р. С. Плонова. – К.: Вш. шк., 2005. – 303 с.

Додаткова література

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / Н. Ю. Бутенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 334 с.
2. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: [навч. посіб.] / С. Г. Карпенчук. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Вища шк., 2005. – 343 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: [навч. посіб.] / за заг. ред. В. І. Лозової. – К.: ОВС, 2006. – 496 с.
4. Освіта України: зб. законів: додаткове видання станом на 1 жовтня 2007 р.

- / упоряд. С. О. Борисенко. – Вид. 2-ге доп. та випр. – Х.: Бурун-Книга, 2008. – 304 с.
5. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зазюна. – 2-ге вид. доп. і перероб. – К.: Вища шк, 2004. – 422 с.
6. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: підручник / Л. Г. Подоляк. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
7. Рудакова И. А. Дидактика: [учебное пособие] / И. А. Рудакова. – Ростов Н/Д: Феникс, 2005. – 256 с.
8. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: [учебное пособие] / С. Д. Смирнов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Академия, 2005. – 400 с.

**ДОДАТОК А ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

студента магістра

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Горлівка 2013

Рисунок А.1 – Приклад оформлення титульного аркуша звіту

А.1 – Зразковий варіант планування роботи

Напрямки роботи	Зміст	Дата
Навчально-методична	1. Відвідування занять з предмету та їх аналіз. 2. Вивчення підручників і методичних посібників із предмету. 3. Планування уроків.	Протягом тижня
Виховна	1. Відвідування занять інших навчальних дисциплін із метою вивчення учнів. 2. Відвідування та проведення виховного заходу	Протягом тижня
Навчально-дослідницька	1. Складання методики виявлення інтересів учнів до навчальної діяльності й предмету. 2. Ведення щоденника, аналіз відвідуваних занять	Протягом тижня

При аналізі виховного заходу рекомендується звернути увагу на:

1. Актуальність теми та доцільність вибору форми.
2. Способи активізації діяльності учнів.
3. Позицію викладача.
4. Результативність проведеного заходу.

Нижче пропонується один із варіантів схеми спостереження і зразок аналізу занять викладачів та студентів-практикантів.

Звичайно студент за практику аналізує не менше 3 занять і не менше 1 виховного заходу.

Як скласти план-конспект заняття

1. Визначити тему заняття, його мету.
2. Продумати вступне слово (мета заняття, актуальність теми, зв'язок із минулим матеріалом).
3. Вибрати засоби закріплення нового матеріалу (намітити вправи для тренування, логічні задачі, тести).
4. Визначити форми й засоби перевірки домашнього завдання.
5. Продумати переходи від одного питання до іншого (логічні ланцюжки).
6. Вибрати матеріал для наступного домашнього завдання.
7. Зробити висновки з окремих питань і з тем заняття наприкінці.
8. Визначити послідовність і часові рамки етапів заняття.

Схема аналізу відвіданого семінарського заняття

1. Дата.
2. Тема заняття.
3. Мета заняття.
4. Етапи заняття, їхні часові рамки:
 - а) оргмомент (перекличка) – 5 хв.;
 - б) постановка цілі, вступне слово – 5 хв.;
 - в) перевірка й закріплення знань студентів – 75 хв.;
 - г) висновки.

Методичні прийоми навчання (рішення задач, ділова гра, семінар-дискусія, семінар-диспут, семінар-конференція).

Засоби навчання (навчальний посібник, ТСО, схеми, малюнки, таблиці й ін.).

Реалізація цілі уроку (наскільки вона виконана).

Оцінка діяльності викладача (контакт з аудиторією, доступність пояснень, взаємозв'язок окремих частин).

Ступінь активності студентів на занятті.

Схема аналізу лекції

1. Дата.
2. Тема заняття.
3. Мета заняття.
4. Науково-технічний рівень:
 - насиченість новітньою науковою інформацією, розкриття існуючих наукових концепцій;
 - аргументованість і доказовість висновків, розкриття практичного значення;
 - розкриття проблемних і дискусійних питань спеціальності;
 - логічна стрункість і взаємозв'язок окремих частин лекції;
 - наявність висновків, що допомагають осмислити лекцію в цілому, виділити її головну ідею.
5. Методичний рівень:
 - чіткість, ясність постановки цілі й формулювання завдань;
 - використання прийомів і методів, задач, що спонукають активізацію розумової діяльності студентів;
 - забезпечення наочності матеріалу й доступність його для сприйняття;
 - нормальність темпу викладання, наявність можливості конспектування;
 - промовистість і емоційність (використання афоризмів, порівнянь, епітетів, міміка та жести);
 - контроль за ступенем засвоєння поданого матеріалу;

- уміння «чути аудиторію,» установлювати зворотний зв'язок із слухачами;
- педагогічний такт, увага й доброзичливість до слухачів.

Зразок аналізу заняття

Дата _____
 Група _____
 Викладач (П.І.Б.) _____
 Дисципліна _____
 Тема _____

Структурні компоненти	Діяльність викладача й студентів	Текстова оцінка заняття
1. Початок заняття	Викладач вітає студентів, перевіряє готовність до заняття, переклик студентів	Організація уроку. Відсутній психологічний настрій на майбутню діяльність
2. Вступне слово	Зв'язок з останньою темою	Немає зв'язка, є актуальність
3. Перевірка домашнього завдання	Викладач перевіряє наявність домашньої роботи й уміння використовувати цей матеріал	Не відреагував на те, хто не виконав роботу
4. Домашнє завдання		Не продумана ця частина уроку. Не підведені підсумки заняття

Висновок: за структурою урок логічний, продумана послідовність усіх етапів. Велику частину заняття студент-практикант готує сам. Варто звернути увагу на те, що немає логічності в розгляді окремих питань, не підведені підсумки заняття. Але в цілому урок заслуговує позитивної оцінки з погляду методичної й виховної роботи.

Психолого-педагогічна характеристика студента

Прізвище _____
 Ім'я _____
 По батькові _____
 ВУЗ _____
 Факультет _____

Суспільні доручення _____
 Успішність в групі _____
 (дуже висока, висока, середня, нижче середньої, низька)

Потенційні можливості студента _____
 (дуже висока, висока, середня, нижче середньої, низька)

Співвідношення можливостей і успішності _____
 (міг би вчитися краще, вчиться в міру можливостей)

Успішність (середня) _____
 (до 3,5; 3,6 – 4; 4,0; 4,1 – 4,5; 4,6 – 5; 5,0)

Ставлення студента до своїх можливостей _____
 (звичайно недооцінює, іноді недооцінює, реально оцінює, іноді переоцінює, звичайно переоцінює)

Відношення до занять, що вимагають інтенсивного розумового навантаження _____
 (виражене негативне, негативне, байдуже, позитивне, явно зацікавлене)

Участь у суспільно-організаторській діяльності _____
 (дуже пасивний, пасивний, може виступати в ролі організатора, здатний підтягти товаришів, виступає в ролі ініціативного організатора)

Розуміння навчального матеріалу _____
 (повільне, швидке, поверхнєве, глибоке)

Ставлення до навчального колективу, товаришів _____
 (негативне, байдужість, позитивне)

Позитивні якості студента _____

Недоліки студента _____

Найбільш характерні особливості студента _____

Карта-характеристика професійної готовності студента-практиканта

Студент(ка) _____

Факультет _____ група _____

Психолого-педагогічна підготовка (оцінка)

1. Оцінити рівень володіння професійними вміннями:

– конструктивні (уміння планувати педагогічну діяльність, передбачати хід її та способи реалізації) (оцінка) _____

– організаторські (уміння мобілізувати учнів на потрібну справу, координувати свої дії та дії своїх учнів) (оцінка) _____

– гностичні (уміння аналізувати зміст і способи впливу на учнів, аналізувати власну діяльність і своїх учнів) (оцінка) _____

– комунікативні (уміння спілкуватися з людьми) (оцінка) _____

2. Ділові якості

Визначте, як вдалося реалізувати ділові якості: цілком, частково, не зовсім:

- організованість _____
- вимогливість _____
- послідовність і наполегливість _____

3. Особисті якості

Визначте, як вдалося реалізувати особисті якості: цілком, частково, не зовсім:

- принциповість _____
- любов до дітей і педагогічної праці _____
- педагогічний такт _____

4. Оцінка виставляється за п'ятибальною системою _____

5. Творчий підхід до педагогічного процесу _____

6. Стиль спілкування з учнями та колегами (авторитарний, демократичний, ліберальний) (підкреслити) _____

7. Ставлення до педагогічної практики (самостійність, активність, ініціатива тощо) _____

8. Рекомендації з професійного росту _____

9. Загальна оцінка _____

Документацію прийняв:

Викладач-наставник _____

Підпис _____

Керівник практики _____

Підпис _____

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

**Ковальова Ольга Валентинівна
Глушко Катерина Сергіївна**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 8.06010105 «АВТОМОБІЛЬНІ
ДОРОГИ І АЕРОДРОМИ», 8.04010601 «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»)**

Підписано до випуску 2013 р. Гарнітура Times New.
Умов. друк. арк. Зам. №

Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут
84646, м. Горлівка, вул. Кірова, 51
E-mail: druknf@rambler.ru

Редакційно-видавничий відділ

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2982 від 21.09.2007 р.